

Susanne Gullberg Brännström
Sara Ekmark
Julia Fennö
Lukas Gamerov
Helen Lindkvist
Frida Videll

Befolkningens arbetsmarknadsstatus baserad på administrativa data

Innehåll

Förord.....	4
Inledning.....	6
Befintlig registerbaserad statistik.....	9
Förvärsarbetande	9
Arbetskraften	9
Utanför arbetskraften.....	10
Befolkningen.....	11
Förutsättningar för BAS.....	13
Begränsningar i tillgänglig data.....	13
Datakällor och dataleveranser	13
Målstorhetsdefinitioner på kvartals- och årsnivå.....	16
En första skiss på möjliga BAS-definitioner	20
Sysselessatta.....	22
Förhållandet till sysselessatta enligt AKU.....	22
Anställda	23
Företagare	26
Ytterligare frågor	27
Arbetslösa	28
Utanför arbetskraften.....	29
Studeraende	29
Pensionärer	29
Sjuka.....	30
Övriga.....	30
Redovisning	31
Avslutning.....	34

Bilaga 1: Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen	36
Bilaga 2: Arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI).....	37

Förord

Under slutet av 2019 påbörjade Statistiska centralbyrån (SCB) ett stort utvecklingsarbete för att se över och utveckla den officiella statistiken under ämnesområdet Arbetsmarknad. Arbetet bedrivs i samverkan med Medlingsinstitutet, Arbetsmiljöverket och Arbetsförmedlingen och utgör en av fyra kraftsamlingar för SCB under perioden 2020–2022.

I oktober 2020 presenterade SCB tre möjliga inriktningar¹ för den del av arbetsmarknadsstatistiken som SCB ansvarar för på ett seminarium anordnat av den svenska ILERA-föreningen². Rapporten pekade ut tre möjliga inriktningar – Mini, Midi respektive Maxi. I denna rapport beskrivs den produkt som i inriktningen Midi benämndes *Befolkningen efter aktivitet* närmre. Arbetsnamnet har nu ändrats till *Befolkningens arbetsmarknadsstatus* (BAS).

Syftet med BAS är att ta tillvara på de möjligheter som de nya administrativa uppgifterna arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI) från Skatteverket ger för att ta fram arbetsmarknadsstatistik. Istället för att endast göra detta inom ramen för befintlig statistikproduktion, till exempel Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS), vill SCB gå ett steg längre och utveckla officiell statistik avseende hela befolkningens arbetsmarknadsstatus. Med arbetsmarknadsstatus avses registerbaserade varianter av arbetskraftsstatus respektive huvudsaklig verksamhet utanför arbetskraften enligt Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Målet på kort sikt är att BAS ska innehålla statistik över bland annat målstorheter som arbetslöshet, arbetskraftsdeltagande och sysselsättningsgrad. Det kommer dock att handla om *registerbaserad* arbetslöshet, arbetskraft respektive sysselsättning vilket skiljer sig från de officiella definitionerna enligt AKU.

På lite längre sikt bör dock BAS utvecklas i enlighet med det som beskrivs som *Aktiviteter och ersättningar på arbetsmarknaden* i Maxi-inriktningen i rapporten *Framtidens arbetsmarknadsstatistik – ett diskussionsunderlag*. Detta förutsätter att mer registeruppgifter kopplat till målstorheter inom arbetsmarknadsområdet finns att tillgå än i dagsläget.

¹ [Framtidens arbetsmarknadsstatistik – ett diskussionsunderlag \(scb.se\)](#), hämtad 2020-11-25.

² ILERA står för International Labour and Employment Relations Association och är en förening som anordnar seminarier på temat arbetsmarknad. Vid dessa deltar partsföreträdare, forskare och andra myndighetsföreträdare inom arbetsmarknadsområdet.

I den här rapporten görs en första skiss över en möjlig modellering av befolkningens arbetsmarknadsstatus. Modellen bygger på relativt enkla beslutsregler för att klassificera arbetsmarknadsstatus utifrån befintliga administrativa datakällor över inkomster³. I framtiden skulle tillvägagångssättet kunna utvecklas mot en mer avancerad ansats, både vad gäller modellval och hur registerinformation kombineras med viss direktinsamling. SCB ser därför innehållet i den här rapporten som ett första steg på vägen mot att utveckla en fullt ut moderniserad och framtidssäkrad arbetsmarknadsstatistik. Rapporten avslutas med förslag på hur kommande steg skulle kunna se ut.

³ Med inkomster avses i den här rapporten samtliga inkomster och ersättningar exklusive kapitalinkomster.

Inledning

Målstorheter som arbetslöshet, sysselsättningsgrad och arbetskraftsdeltagande är centrala för att kunna följa, beskriva, analysera och prognosticera utvecklingen på arbetsmarknaden. Storheterna är också viktiga för att relatera utvecklingen i Sverige till den i andra länder. Arbetskraftsundersökningarna (AKU)⁴ är den undersökning som redovisar den officiella statistiken om målstorheterna arbetslösa och sysselsatta, som tillsammans utgör arbetskraften, samt personer utanför arbetskraften. AKU är en urvalsundersökning som bland annat syftar till att beskriva arbetskraftsstatus för befolkningen i åldrarna 15-74 år i Sverige. Under senare år har bortfallet ökat mycket. Mellan år 2008 och 2019 ökade det från 19 till 48 procent.

Mot denna bakgrund, samt att det nu finns tillgång till administrativa uppgifter avseende arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI) från och med år 2019, har SCB tillsatt en utredning för att klarlägga förutsättningarna för, samt belysa möjligheterna med, en Fullt Ut Registerbaserad ArbetsmarknadsStatistik (FURBAS). FURBAS är en del av arbetet med Ämnesdesign Arbetsmarknad och föreliggande rapport är en delutredning inom ramen för FURBAS. Syftet med rapporten är att beskriva hur några av målstorheterna i AKU skulle kunna definieras om källan för statistiken utgjordes av administrativa uppgifter.

Ambitionen med denna rapport är därtill att beskriva hur en framtida statistikprodukt baserad på i huvudsak administrativ månadsdata med arbetsnamnet *Befolkningens arbetsmarknadsstatus* (BAS) skulle kunna se ut. BAS skulle i förlängningen möjliggöra att individer på arbetsmarknaden kan följas mer frekvent, under en längre tid och på ett mer detaljerat sätt än i nuvarande registerbaserad statistik.

En stor fördel med att ta fram registerbaserad arbetsmarknadsstatus för befolkningen på månad är att det leder till förbättrad statistik över flöden mellan statuskategorier över tid – och med högre periodicitet än i dagens årsvisa registerbaserade produkter. En annan fördel är att statistiken kommer att kunna brytas ner på fin redovisningsnivå, vilket skulle förbättra den regionala arbetsmarknadsstatistiken avsevärt. Därtill kommer BAS att öka aktualiteten för den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken.

⁴ För en beskrivning, se [Arbetskraftsundersökningarna \(AKU\) \(scb.se\)](https://scb.se), hämtad 2020-11-24.

BAS-definitioner ska efterlikna de i AKU

I den här rapporten görs en första skiss över hur befolkningens status på arbetsmarknaden skulle kunna definieras vid användning av administrativa datakällor. Begreppet arbetsmarknadsstatus avser belysa både tillhörighet inom arbetskraften (sysselsatta, arbetslösa) och huvudsaklig verksamhet i grupper som står utanför arbetskraften (studerande, pensionärer, sjuka och övriga).

AKU:s begrepp arbetskraftstatus respektive huvudsaklig aktivitet definieras enligt rekommendationer från International Labour Organization (ILO) och Eurostats förordningar⁵. I en registerbaserad variant är förutsättningarna annorlunda. Det finns ingen möjlighet att fråga individer om deras status på arbetsmarknaden. En rad antagande kommer därför att behöva göras för att skapa en registerbaserad arbetskraft och grupper i befolkningen som inte ingår i denna. Ambitionen är att definitionerna så långt som möjligt ska följa de rekommendationer som finns för hur sysselsatta, arbetslösa och personer utanför arbetskraften definieras enligt AKU.

Fullt ut kommer registerstatistiken, i detta läge, dock inte att nå denna ambition. Detta beror på att delar av den information som finns i AKU inte går att erhålla via något administrativt register, exempelvis information om arbetad tid. Förhoppningen är dock att den registerbaserade statistiken över målstorheterna ska utvecklas mot en produkt som ger en bredare och mer nyanserad bild av läget och utvecklingen på arbetsmarknaden och som på sikt kan ersätta delar av den statistik som idag direktinsamlas inom ramen för AKU.

Befintliga registerbaserade definitioner

Redan i dagsläget finns det några registerbaserade definitioner som tangerar de statusdefinitioner som SCB avser skapa i *Befolkningens arbetsmarknadsstatus*. Dessa bygger dock på årsstatistik.

Den årliga registerbaserade aktivitetsstatistiken (RAKS)⁶ klassificerar befolkningen efter huvudsaklig inkomstkälla. RAKS utgör inte en del av den officiella arbetsmarknadsstatistiken. RAKS är en mycket viktig utgångspunkt för de definitioner av målstorheter som kan komma att användas i en framtida BAS.

Vidare har även Arbetsförmedlingens (Af) Analysavdelning respektive Prognosinstitutet på SCB utarbetat definitioner för registerbaserad arbetskraft. Dessa används bland annat i Af:s löpande redovisning av sin verksamhetsstatistik över inskrivna arbetslösa respektive i SCB:s

⁵ Se grundläggande rättsakt [Council Regulation 577/98](#) och [kompletterande akter](#), hämtad 2020-11-27.

⁶ För en beskrivning, se [Mikrodata för Registerbaserad aktivitetsstatistik \(RAKS\) \(scb.se\)](#), hämtad 2020-11-24.

rapport *Trender och prognoser*⁷. Därtill finns även andra registerbaserade mått som tangerar delmängder av de arbetsmarknadsstatus som denna delutredning föreslår. Exempelvis måttet Unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) som är den svenska översättningen av Not in Employment, Education or Training (NEET). Detta mått är också utgångspunkt för denna utredning.

Rapportstruktur

Rapporten inleds med en närmare beskrivning av befintlig registerbaserad statistik som beskriver målstorheter som på olika sätt berör arbetsmarknadsstatus.

Efter det lyfts en del förutsättningar för att kunna ta fram *Befolkningens arbetsmarknadsstatus* på månad. Bland annat klargörs att om ny registerbaserad statistik med högre periodicitet än i dagsläget (månad och kvartal istället för endast år) ska redovisas, måste beslut fattas kring hur relationen mellan tidsperioder ska se ut.

Efter detta görs en första övergripande skiss av hur definitioner inom *Befolkningens arbetsmarknadsstatus* skulle kunna utformas. Denna skiss ska ses som preliminär. I praktiken behöver ytterligare utredningsarbete genomföras för att beslut om lämpligt tillvägagångssätt ska kunna fattas.

Därefter beskrivs några frågor som kopplar till redovisning av statistiken och slutligen pekas behov av fortsatta utredningar ut.

⁷ För en beskrivning, se [Trender och prognoser om utbildning och arbetsmarknad \(scb.se\)](#), hämtad 2020-11-26.

Befintlig registerbaserad statistik

Förvärvsarbete

Den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken (RAMS)⁸ syftar till att beskriva sysselsättningen bland Sveriges befolkning. Sysselsättningen beskrivs i termer av förvärvsarbete och avser både anställda och företagare. Definitionen av förvärvsarbete har för avsikt att efterlikna ILO-definitionen av sysselsatta.

Från och med RAMS 2019 används huvudsakligen de nya månadsvisa arbetsgivardeklarationerna på individnivå (AGI) för att klassificera förvärvsarbete i termer av anställda. Om en individ har erhållit utbetald ersättning enligt AGI⁹ som överstiger 99 kronor i november klassificeras individen som anställd.

Den andra delmängden av förvärvsarbete är företagare som delas upp i företagare i fåmansaktiebolag respektive egenföretagare (enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag) i statistiken. Information om egenföretagare hämtas årsvis från deklarerat över näringsverksamhet (standardiserat räkenskapsutdrag samt bilaga 1 till inkomstdeklarationen) och för företagare i fåmansaktiebolag från Skatteverkets blankett K10. En fåmansaktiebolagsdelägare klassificeras som företagare först efter att personen har identifierats som anställd på företaget och vidare också har deklarerat enligt blankett K10 för samma företag. För att egenföretagare ska klassificeras som företagare krävs det att personen har bedrivit aktiv näringsverksamhet.

I RAMS är ambitionen därutöver att klassificera personer som är tillfälligt frånvarande från sitt arbete på grund av sjukskrivning eller föräldraledighet, och där en del av dessa saknar AGI, som förvärvsarbete. Detta görs genom att personer som har fått en ersättning från arbetsgivare (AGI) under någon av månaderna innan november innevarande år, och därefter har övergått till att få ersättning från Försäkringskassan under resterande månader fram till och med november, klassificeras som förvärvsarbete.

Arbetskraften

Är använder uppgifter om antalet förvärvsarbete från RAMS samt Af:s uppgifter om inskrivna arbetslösa (öppet arbetslösa och sökande i

⁸ För en beskrivning, se [Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik \(RAMS\) \(scb.se\)](https://scb.se), hämtad 2020-11-26.

⁹ Här avser uppgift om AGI *Kontant ersättning som är underlag för arbetsgivaravgifter och särskild löneskatt på förvärvsinkomst*.

program med aktivitetsstöd, se bilaga 1) för att skapa en registerbaserad arbetskraft.¹⁰ Förvärvsarbetande från RAMS utgör årlig statistik medan inskrivna arbetslösa är månadsvisa uppgifter. Af redovisar månatligen såväl arbetskraften, som antalet inskrivna arbetslösa i förhållande till deras registerbaserade arbetskraft på kommunnivå. Jämförelsen görs på makronivå vilket innebär att en individ till exempel kan bidra till statistiken för såväl de förvärvsarbetande, som de arbetslösa, under en och samma månad.

Även Prognosinstitutet på SCB använder antal förvärvsarbetande från RAMS och uppgifter från Af om inskrivna arbetslösa i sin definition av arbetskraften.¹¹ Definitionen skiljer sig dock åt från Af:s. Prognosinstitutets arbetskraft beräknas en gång per år till produkten Trender och Prognoser (ToP). Till registerbaserad arbetskraft räknas de personer som är inskrivna enligt Af:s sökandekategorier öppet arbetslösa eller sökande i program med aktivitetsstöd under någon av månaderna september, oktober eller november som arbetslösa. En förutsättning för att klassificeras som arbetslös är att individen inte har klassificerats som förvärvsarbetande. Detta innebär att det, till skillnad från Af, säkerställs att kategorierna arbetslösa och förvärvsarbetande är ömsesidigt uteslutande.

Utanför arbetskraften

I samarbete med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) har även ett registerbaserat mått avseende gruppen unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) tagits fram sedan 2010. Kortfattat innebär definitionen att en individ inte får ha inkomster från arbete (inklusive grundläggande militärutbildning) som överstiger ett prisbasbelopp under ett år. Individen får heller inte vara inskriven som studerande eller erhålla några studerandeinkomster eller studera svenska för invandrare (SFI) mer än 60 timmar på ett år. Måttet används av MUCF för att belysa gruppen 16-29 år men tas fram för hela befolkningen och kan således belysa valfri åldersgrupp.

Efter några år gjordes måttet om genom att data från Försäkringskassan användes för att exkludera personer som har ersättning för förlängd skolgång. Detta gjordes eftersom dessa antas studera även om de inte har registrerats som inskrivna i skolregistren. Vidare togs föräldralediga som var berättigade till föräldrapenning enligt sjukpenninggrundande inkomst (SGI) bort då dessa antas ha ett arbete att återvända till efter föräldraledigheten. Då uppgifter om inkomster intjänade i Norge och Danmark har funnits att tillgå har de också ingått i beräkningen. Måtten, både det vidare som designades först och det senare, som är

¹⁰ För en beskrivning, se [Hur beräknas den registerbaserade arbetskraften? \(arbetsförmedlingen.se\)](https://arbetsformedlingen.se), hämtad 2020-11-27.

¹¹ För en beskrivning, se [Trender och Prognoser 2017 \(scb.se\)](https://scb.se), hämtad 2020-11-27.

snävare i sin definition, tas fram årligen och används i uppdragsverksamheten.

Måttet UVAS har blivit den registerbaserade definitionen av begreppet NEET (Not in Employment, Education or Training) som tas fram inom ramen för AKU, och även rapporteras till Eurostat. Definitionen i den registerbaserade varianten är dock satt för att försöka definiera den population som helt står utanför arbete och studier så snävt som möjligt, snarare än att spegla definitionen i AKU.

Befolkningen

RAKS belyser hela den folkbokförda befolkningen efter huvudsaklig inkomstkälla. Befolkningen klassificeras med hjälp av administrativa uppgifter om individernas totala försörjning (största inkomstkälla) med helår som referensperiod. Individens aktivitet härleds till den som har genererat störst andel inkomst under året. En individ kopplas till en av de nio förekommande aktiviteter (förvärsarbete, arbetslös, studerande, vård av barn eller anhörig, sjuk, förtidspension, ålderspension, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadspolitiska åtgärder).

Utöver RAKS tar även SCB på uppdrag av Forum för kunskaps- och kompetensutveckling inom regional utveckling (REGLAB)¹² fram Regionala matchningsindikatorer (RMI). Ambitionen med RMI är att dela in hela befolkningen, ömsesidigt uteslutande, enligt nedanstående kategorier på årlig basis:

- Arbetskraften
 - Förvärsarbetande
 - > Anställda
 - > Egenföretagare
 - > Studerande med studiemedel
 - Inskrivna arbetslösa AF
- Ej i arbetskraften
 - Studerande med studiemedel
 - Övriga ej i arbetskraften

Om information om arbetspendling till Norge eller Danmark finns räknas de som förvärsarbetande. All ingående data till REGLAB:s uppdrag utgår från LISA-databasen (Longitudinell databas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier¹⁵) som sammanställs den 1:a april år t+2. RMI har därför ganska lång eftersläpning.

Arbetskraftsmåttet enligt REGLAB:s definition skiljer sig därmed åt från det arbetskraftsmått som tas fram av SCB i produkten Trender och

¹² För en beskrivning, se [Om Reglab – Reglab](#), hämtad 2020-11-30.

¹⁵ För en beskrivning, se [Longitudinell integrationsdatabas för sjukförsäkrings- och arbetsmarknadsstudier \(LISA\) \(scb.se\)](#), hämtad 2020-11-27.

prognoser. REGLAB:s definition består av förvärvsarbetande enligt RAMS samt inskrivna arbetslösa i november.

Förutsättningar för BAS

I följande kapitel beskrivs ett antal förutsättningarna för att ta fram BAS. Först ges exempel på några av de huvudsakliga begränsningarna i tillgänglig administrativ data. Därefter följer en beskrivning om datakällor och när data från dessa som tidigast kan levereras till SCB.

Begränsningar i tillgänglig data

Begränsad information i AGI

I samband med att AGI blev tillgängliga för SCB gavs det bättre förutsättningar för att ta fram befolkningens arbetsmarknadsstatus på månadsbasis utifrån administrativa data. En svaghet med AGI är dock att det saknas information som kopplar uppgifter om inkomst till den tidsperiod då dessa intjänades. Därtill saknas uppgifter om vilken arbetad tid inkomsten härrör från. Detta innebär att arbetsmarknadsstatus i BAS dels kommer att behöva baseras på antaganden om när en inkomst har intjänats, dels att definitionen av registerbaserad sysselsättning kommer att skilja sig i grunden från sysselsättning enligt AKU.

Svårt att urskilja företagare

I dagsläget finns det ingen given administrativ datakälla för att identifiera företagare på månadsbasis. Detta innebär att uppgifterna om företagare på månad sannolikt kommer att imputeras från årsvärden. Det pågår ett arbete med syfte att undersöka vilka möjligheter som finns att få månadsvis information om egenföretagande.

Svårt att urskilja folkbokförda som arbetar utomlands

För att få en heltäckande bild över den folkbokförda befolkningens registerbaserade arbetsmarknadsstatus behövs information om de individer som arbetar utanför Sveriges gränser. Om information kring dessa individer saknas kommer de felaktigt att klassificeras som ej i arbetskraften. När statistiken redovisas på regional nivå får detta framför allt effekter för regioner där det förekommer omfattande pendling för arbete utomlands. I dagsläget finns ingen given administrativ datakälla för att urskilja folkbokförda som arbetar utomlands på månadsbasis. Detta innebär att uppgifterna om personer som arbetar utomlands på månad sannolikt kommer att imputeras från årsvärden.

Datakällor och dataleveranser

För att beskriva befolkningens arbetsmarknadsstatus behövs data från många källor och leverantörer. Det handlar om frekventa dataleveranser på månad med en inte alltför lång eftersläpning.

Förutom när SCB kan få tillgång till data påverkas aktualiteten i framtida redovisningar av när kvaliteten kan anses vara tillräcklig bra för att göra uttag samt tiden det tar att framställa statistiken.

Skatteverket, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Pensionsmyndigheten och Socialstyrelsen är alla exempel på centrala registerhållare för att SCB ska kunna ta fram befolkningens arbetsmarknadsstatus på månadsbasis. Det är främst utifrån olika typer av ersättningar som SCB har möjlighet att göra antaganden om en persons koppling till arbetsmarknaden via administrativa data.

Vad gäller tillgång till månadsuppgifter och möjligheter för leverans i anslutning till referensperiod från ovan nämnda registerhållare finns det såvitt SCB bedömer i dagsläget inga tydliga hinder. Initialt kommer det dock att krävas tid och resurser för samtliga myndigheter att bygga upp automatiska leveranssystem. Vidare finns ett antal viktiga frågor, på temat förutsättningar, som SCB kommer att behöva utreda vidare i nästa steg av detta arbete. Det handlar bland annat om se över vilka ersättningar, bidrag, lån med mera som ska ingå och mer specifikt – utreda kvaliteten i vissa av dessa uppgifter.

Nedan följer en kort beskrivning av olika registerhållares möjlighet att leverera data på månadsbasis och hur snart leveranser kan ske i förhållande till en referensperiod.

Skatteverket

AGI från Skatteverket levereras i dagsläget varje månad med omkring en månads eftersläpning. Även uppgifter om personer som har bedrivit näringsverksamhet levereras från Skatteverket. Uppgifterna är årsuppgifter och levereras omkring nio månader efter referensåret.

Arbetsförmedlingen

SCB får i dagsläget månadsleveranser från Arbetsförmedlingen om inskrivna arbetslösa. Dessa levereras några dagar efter månadens slut.

Försäkringskassan

Försäkringskassan administrerar uppgifter om ersättningar och bidrag från socialförsäkringen. Många av dessa uppgifter är avgörande för att beskriva befolkningens arbetsmarknadsstatus. Det handlar bland annat om ersättningar för personer som är tillfälligt frånvarande från arbete, olika typer av ersättningar på grund av sjukdom, etableringsbidrag, bostadsbidrag med mera. Uppgifter om utbetalningar per månad för dessa ersättningar och bidrag finns tillgängliga från och med den 15:e månaden efter referensperioden. Beloppen avser den månad då utbetalning sker, oavsett tid för händelsen. Det senare innebär att det finns betydande eftersläpning för uppgifter om vissa av ersättningarna.

CSN

CSN hanterar det svenska studiestödet och har uppgifter om utbetalda lån och bidrag med mera för studier i Sverige och utomlands. Uppgifter om studielån och bidrag finns tillgängligt kort efter utbetalningsmånaden.

Övriga registerhållare för uppgifter om studier

För att identifiera studerande som inte får studiemedel från CSN går det att använda uppgifter från LADOK. LADOK är ett nationellt system som ger universitet och högskolor stöd i de olika studieadministrativa processerna. I systemet dokumenteras studier på kurser och utbildningsprogram på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. LADOK ägs och används av 37 lärosäten och CSN. Till SCB sker uttag direkt från LADOK två gånger om året. Även för lärosäten som inte är anslutna till systemet, sker direktinsamling till SCB två gånger om året.

Det behöver utredas vidare om det går att göra månadsvisa uttag från LADOK. Därtill återstår frågan hur SCB ska kunna få månadsvis information om grundskolor, gymnasieskolor, yrkeshögskolor samt de lärosäten som inte ingår i LADOK.

Pensionsmyndigheten

Pensionsmyndigheten administrerar och betalar ut den allmänna pensionen. Pensionsmyndigheten har uppgifter om utbetalning redan innan de betalas ut till mottagarna. Det innebär att SCB kan få tillgång till uppgifterna kort efter utbetalningsmånad.

Socialstyrelsen

Till Socialstyrelsen ska varje socialnämnd månadsvis lämna uppgifter om personer och hushåll som har beviljats ekonomiskt bistånd. Uppgifter om samtliga vuxna i hushållet och det utbetalda beloppet kan levereras till SCB tidigast den 25:e månaden efter referensmånaden.

Övriga registerhållare

Potentiellt intressanta uppgifter för att beskriva arbetsmarknaden finns även hos myndigheterna Migrationsverket, Bolagsverket, Arbetsmiljöverket med flera. I det fortsatta arbetet finns det därför anledning att undersöka om deras uppgifter på något sätt bör inkluderas.

Målstorhetsdefinitioner på kvartals- och årsnivå

I *Befolkningens arbetsmarknadsstatus* kommer olika referensperioder att förekomma; månad, kvartal och år. Detta möjliggör redovisning med motsvarande periodicitet. Detta skiljer sig från dagsläget då endast en årlig redovisning förekommer i den registerbaserade statistiken.

I och med införandet av AGI finns det nu förutsättningar för att ta fram registerbaserad sysselsättning på månad, och därmed sammanställa arbetsmarknadsstatus för hela befolkningen med högre periodicitet än endast på år. I praktiken behöver en lång rad beslut fattas om hur sysselsättning och övriga arbetsmarknadsstatus på månad ska definieras. Detta diskuteras vidare i avsnittet ”En första skiss på möjliga BAS-definitioner”. En annan central fråga är hur målstorheterna ska definieras på kvartals- och årsnivå och hur de ska förhålla sig till varandra. Tre alternativ är:

- Ögonblicksbild
- Huvudsaklig egenskap under perioden
- Medelvärde

Det första alternativet, ögonblicksbild, motsvarar det sätt som används i RAMS. Där beskrivs egenskapen förvärvsarbete i första hand utifrån månaden november, som likställs med en ögonblicksbild under året. Det andra alternativet, huvudsaklig egenskap under perioden, utgör i princip det sätt på vilket målstorheter är definierade i RAKS. Slutligen motsvarar medelvärde det sätt på vilket målstorheterna på månad, kvartal och år är definierade i AKU.

Det finns flera varianter för respektive alternativ. I det här avsnittet tas dock huvudsakligen utgångspunkt i alternativen som finns idag i RAMS, RAKS och AKU. En beskrivning av exempel på de tre alternativen ges i tabell 1. I tabellen redovisas hur målstorheterna för ett kvartal och året kan definieras utifrån målstorheterna på månad, t_m . Målstorheten t_m utgör vanligen en total för månad m , såsom till exempel totalt antal sysselsatta.

Ögonblicksbild

RAMS är en årlig statistikprodukt där referensperioden november används för att beskriva befolkningens sysselsättningsstatus för året. Om motsvarande sätt att definiera målstorheterna vid redovisning på månad och kvartal skulle tillämpas skulle statistiken avseende månaden november, sammanfalla med kvartal 4 och även med året. På motsvarande sätt skulle februari sammanfalla med kvartal 1, osv.

Tabell 1. Tre exempel på alternativa definitioner av målstorheter med avseende på relation mellan månad, kvartal och år.

Alternativ	Kvartal 1	År	Beskrivning
Ögonblicksbild	<p>exempelvis</p> t_{feb} <p>där</p> $t_{feb} = \text{målstorhet avseende februari}$	<p>exempelvis</p> t_{nov} <p>där</p> $t_{nov} = \text{målstorhet avseende november}$	<ul style="list-style-type: none"> Motsvarar hanteringen i RAMS. Statistik avseende kvartal och år motsvarar valda månader. Detta innebär att för detta exempel sammanfaller målstorheten i november med den för kvartal 4 och för året. Vilken referenstidpunkt ska användas för objekten? 31 januari, 28 februari eller 31 mars för kvartal 1? 31 oktober, 30 november eller 31 december, som i RAMS, för år? I det mikromaterial som ligger till grund för kvartals- respektive årsstatistiken finns endast ett variabelvärde per egenskap hos respektive individ.
Huvudsaklig egenskap under perioden	$t_{y_{kv1}}$ <p>där</p> $y_{kv1} = \text{huvudsaklig egenskap under kvartal 1}$	$t_{y_{\text{år}}}$ <p>där</p> $y_{\text{år}} = \text{huvudsaklig egenskap under året}$	<ul style="list-style-type: none"> Motsvarar till viss del hanteringen i RAKS. Behov av många bakomliggande beslutsregler för huvudsaklig egenskap under perioden. Vilken referenstidpunkt ska användas för objekten? 31 mars för kvartal 1? 31 december för år som i RAKS? I det mikromaterial som ligger till grund för kvartals- respektive årsstatistiken finns endast ett variabelvärde per egenskap hos respektive individ.
Medelvärde	$\frac{1}{3}t_{jan} + \frac{1}{3}t_{feb} + \frac{1}{3}t_{mar}$	$\frac{1}{12}t_{jan} + \frac{1}{12}t_{feb} + \dots + \frac{1}{12}t_{dec}$	<ul style="list-style-type: none"> Motsvarar hanteringen i AKU. Statistiken sammanfattar egenskaper under hela perioden. Kvartal är en funktion av månad och år en funktion av månad, men även av kvartal. Detta innebär att det finns en tydlig matematisk relation mellan målstorheterna på månad, kvartal och år. Vilken referenstidpunkt ska användas för objekten? Som i AKU, per den sista i månaden innan den månad som avses i egenskapernas referensperiod? Alternativt per den sista i månaden som egenskaperna avser? Den exakta överensstämmelsen med annan registerstatistik som även i sin årsstatistik visar på en ögonblicksbild för objekten går förlorad. Detta gäller t.ex. befolkningsstatistiken. Det är mikromaterial på månad som ligger till grund för kvartals- respektive årsstatistiken. Det finns alltså inte nödvändigtvis endast ett variabelvärde per egenskap hos respektive individ under kvartalet respektive året.

Huvudsaklig egenskap under perioden

I statistikprodukten RAKS är målsättningen att beskriva individers totala försörjning och anknytning till arbetsmarknaden genom att sammanfatta hela årets inkomstkällor och klassificera individer till en huvudsaklig anknytning till arbetsmarknaden, vilket kan sägas likna arbetsmarknadsstatus i BAS. Alternativet huvudsaklig egenskap under perioden motsvarar således hur RAKS är definierad. Detta alternativ kräver en rad beslutsregler för att fastställa vilken den huvudsakliga egenskapen ska vara under respektive tidsperiod.

Medelvärde

AKU är en månadsundersökning med direktinsamling från ett urval av individer. Dess minsta beståndsdel, sett till referensperiod, är vecka. Målvariablerna, och motsvarande observationsvariabler, avser en specifik referensvecka. Statistik redovisas inte för kortare referensperiod än månad, men målstorheterna på månad kan beskrivas som ett medelvärde av skattningar för de i månaden ingående referensveckorna. Likaså utgör målstorheterna per kvartal ett vägt medelvärde av de ingående månaderna. Vägningen görs med hänsyn till antal referensveckor i den aktuella månaden. Slutligen utgör målstorheterna per år ett vägt medelvärde av storheterna per månad.

Målstorheterna på år ger således en sammanfattande beskrivning av hela året och att det finns en tydlig matematisk relation mellan målstorheterna på månad, kvartal och år.¹⁴ Att skattningar för år och kvartal baseras på samtliga ingående månader är även i linje med aktuella regleringar för AKU där samtliga referensveckor i ett kvartal ligger till grund för kvartalsskattningen¹⁵.

På motsvarande sätt uttrycks i AKU de målstorheter som beskriver flöden mellan status på arbetsmarknaden mellan två på varandra kvartal som ett medelvärde för kvartalet. Detta innebär att flödena mellan till exempel kvartal 1 och kvartal 2 är ett medelvärde av flöden mellan januari och april, februari och maj respektive mars och juni.¹⁶

Varje individ har nödvändigtvis inte en och samma arbetsmarknadsstatus under året. Detta gäller även andra egenskaper som definierar redovisningsgrupper. Om målstorheterna på år definieras som ett medelvärde innebär det att en specifik individ bidrar olika mycket till årsmedelvärdet, beroende på hur stor andel under året

¹⁴ För en redogörelse, sett ur ett skattningsperspektiv, av hur månads-, kvartals- och årsskattningarna förhåller sig till varandra i AKU, se [Bakgrundsfakta Urvals- och estimationsförfarandet i de svenska arbetskraftsundersökningarna \(AKU\) 2005-](#), hämtad 2020-11-27.

¹⁵ Se [Regulation \(EC\) No 377/2008](#), hämtad 2020-11-29.

¹⁶ Detta sätt att definiera målstorheterna kopplade till flöden hänger till viss del samman med AKU:s urvaldesign. Kortfattat innebär den att urvalspersonerna ingår i AKU under åtta på varandra följande kvartal och då under en av de ingående månaderna i respektive kvartal. Därmed är det samma individer som ingår i till exempel januari som i april (förutom de som roterar in och ut ur urvalet).

som individen har haft den aktuella statusen och befunnit sig i den aktuella redovisningsgruppen. Det betyder att det inte nödvändigtvis finns endast ett variabelvärde per egenskap för varje individ under kvartalet respektive året. Detta utgör en skillnad mot alternativen ögonblicksbild och huvudsaklig egenskap under perioden.

Även om målstorheterna per kvartal och år definieras som ett medelvärde av målstorheter på månad kommer de underliggande mikromaterialen att vara definierade på månad. Detta innebär att behovet av statistik och underliggande mikromaterial som visar en ögonblicksbild även fortsättningsvis kommer att kunna tillgodoses om alternativet medelvärde tillämpas. Till exempel kan det gälla forskare som vill genomföra longitudinella studier och följa specifika individer. De kan fortsatt välja en ögonblicksbild, genom att studera en specifik månad, alternativt använda alla tolv månaders uppgifter för varje år.

Behov av fortsatt utredning

Ytterligare en aspekt som behöver tas i beaktande vid beslut om hur målstorheterna på kvartal och år ska definieras är referenstidpunkten för individer. I RAMS används idag folkbokförda personer 31 december, vilket innebär att statistiken är samordnad med annan registerstatistik med avseende på detta. Detsamma gäller för RAKS. Flera tänkbara alternativ vid val av referenstidpunkt är möjliga om alternativet ögonblicksbild tillämpas. Vid alternativet huvudsaklig egenskap under perioden förefaller den sista dagen i perioden vara det självklara alternativet. Slutligen, vid alternativet medelvärde, torde det enda rimliga vara att välja en referenstidpunkten som antingen är den sista dagen i föregående eller innevarande månad.

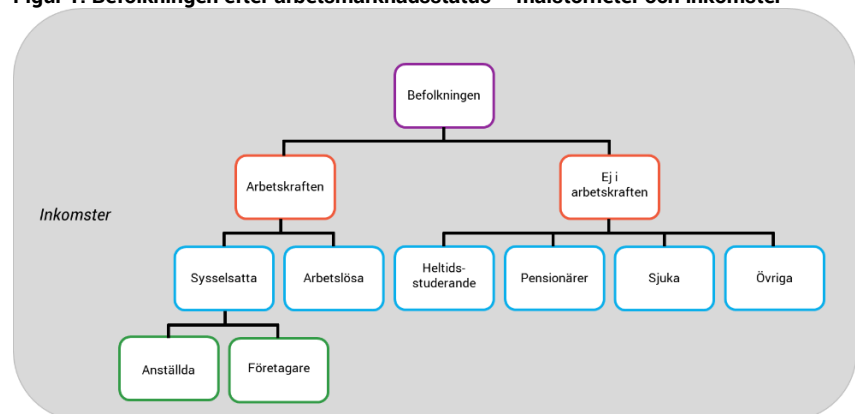
Sammanfattningsvis behöver SCB utreda vidare hur målstorheterna på kvartals- och årsnivå ska definieras och mer i detalj beskriva tänkbara alternativ för att i dialog med statistikens användare besluta om lämpliga definitioner med avseende på relation mellan månad, kvartal och år. Av den anledningen utgår vi i den fortsatta beskrivningen endast utifrån referensperioden månad när vi beskriver tänkbara BAS-definitioner för olika arbetsmarknadsstatus.

En första skiss på möjliga BAS-definitioner

För att ta fram en ny statistikprodukt som beskriver befolkningens arbetsmarknadsstatus baserat på administrativa datakällor behöver definitioner av status beslutas. I praktiken behöver ett större utredningsarbete genomföras där olika alternativ ställs mot varandra för att komma fram till de mest lämpliga definitionerna. Inom ramen för den här rapporten har vi ändå valt att skissa på definitioner för att användare redan i ett tidigt skede ska ha möjlighet att ge synpunkter på utformningen. I föreliggande kapitel beskrivs denna första skiss som har tagits fram med utgångspunkten att definitionerna ska efterlikna den hierarkiska strukturen som finns i AKU gällande hur arbetskraftsstatus och huvudsaklig verksamhet är definierade.

Figur 1 visar hur befolkningen kan beskrivas utifrån arbetsmarknadsstatus. Blå nivå motsvarar befolkningen uppdelad efter status och orange nivå är grupperingar av dessa. Grön nivå är underkategorier av status sysselsatt. Den grå rutan täcker samtliga kategorier och syftar till att illustrera att oavsett vilken status personen har blivit klassificerad inom, så går det att se vilka inkomster som personen har en given period.

Figur 1. Befolkningen efter arbetsmarknadsstatus – målstorheter och inkomster



Utgångspunkten är att rampopulationen för *Befolkningens arbetsmarknadsstatus* är folkbokförda personer i Sverige. På ett övergripande plan kan befolkningen delas in i arbetskraften respektive ej i arbetskraften. Det är av stor vikt att det är ett sammanhängande system som tas fram. Huvudmålstorheterna arbetskraften och ej i arbetskraften omfattar hela befolkningen och kategorierna ska vara ömsesidigt uteslutande.

Vidare ska arbetskraftens undernivå registerbaserat sysselsatta respektive arbetslösa vara ömsesidigt uteslutande, liksom anställda och företagare under sysselsatta.

För att få en djupare förståelse för hur individer försörjer sig föreslås även uppburna inkomster för samtliga individer tas fram (motsvarar grå ruta i figur 1). Detta utgör också indelningsgrund för övriga underkategorier, liksom andelar av samtliga individers försörjningsinkomster, i likhet med tillvägagångssättet i RAKS idag.

I kommande avsnitt beskrivs närmre hur målstorheterna skulle kunna definieras utifrån tillgängliga administrativa datakällor. För några av målstorheterna pekar vi på olika alternativ, eller centrala vägval. I andra fall försöker vi skissa upp tydligare lösningsförslag. I praktiken finns det dock behov av att närmare utreda hur olika vägval påverkar statistikens kvalitet innan beslut om vilka definitioner som ska användas kan fattas.

Sysselsatta

I AKU definieras sysselsatta som:

- Personer som under en viss vecka (referensvecka) utförde något arbete (minst en timme), antingen som avlönade arbetstagare, som egna företagare eller oavlönade medhjälpare i företag tillhörande make/maka eller annan medlem av samma hushåll (=sysselsatta, i arbete).
- Personer som inte utförde något arbete enligt ovan, men som hade anställning, arbete som medhjälpare hushållsmedlem eller egen företagare och var tillfälligt frånvarande under hela referensveckan. Frånvaron räknas oavsett om den varit betald eller inte (=sysselsatta, frånvarande från arbetet). Orsak till frånvaron kan vara sjukdom, semester, tjänstledighet (till exempel för föräldraledighet eller studier), värnpliktstjänstgöring, arbetskonflikt eller ledighet av annan anledning.
- Personer som deltar i vissa arbetsmarknadspolitiska program räknas som sysselsatta. Det kan gälla till exempel offentligt skyddat arbete, Samhall, start av näringsverksamhet eller anställning med lönebidrag eller anställningsstöd.

I följande avsnitt beskrivs hur en möjlig definition av registerbaserat sysselsatta kommer att skilja sig från ovan officiella definition av sysselsatta enligt AKU.

Förhållandet till sysselsatta enligt AKU

I AKU:s sysselsättningsdefinition är arbetad tid styrande (minst en timme under referensveckan). För närvarande finns det inte uppgifter om arbetad tid i något sammanställt administrativt register. Därmed kommer det att vara en avgörande definitionsskillnad mellan registerbaserat sysselsatta och sysselsatta enligt AKU. Med hjälp av AGI¹⁷ finns det dock möjlighet att registervägen klassificera vilka personer som har fått ersättning från arbetsgivare under en specifik månad. Tyvärr innehåller AGI ingen information om vilken arbetsperiod som ersättningen avser. Detta innebär i praktiken att en utbetalning i till exempel november månad kan avse arbete under oktober månad, men även ännu tidigare. Hur stort problemet är med utbetalningar som sker en annan månad är referensmånaden och hur det påverkar kvaliteten på statistiken är något som måste utredas vidare.

Utöver ovanstående problem finns det i dagsläget ingen metod för att via register definiera företagare per månad. I RAMS används årliga

¹⁷ För mer information om AGI, se bilaga 2.

deklarationer över näringsverksamhet för att definiera företagare i november månad. Dialog pågår med Skatteverket kring tänkbara datakällor där företagare möjligen kan identifieras per månad. Om inga alternativa datakällor finns att tillgå kommer SCB att behöva imputera årsvärden för företagare i *Befolkningens arbetsmarknadsstatus* på månad. Detta kan påverka kvaliteten på månadsstatistiken eftersom det kan medföra en del felklassningar mellan statuskategorier.

För att inte felklassificera en delmängd av tillfälligt frånvarande sysselsatta individer som saknar AGI för en månad, till exempel föräldralediga, i en registerbaserad sysselsättningsdefinition kan registerinformation från Försäkringskassan användas. En delösning är att utnyttja uppgifter på motsvarande sätt som görs i RAMS 2019, se avsnitt ”Befintlig registerbaserad statistik”. I en månadsbeskrivning av befolkningens arbetsmarknadsstatus behöver SCB dock utreda vidare om samma antaganden kan användas eller om andra överväganden också bör göras. Bland annat behöver beslut fattas om hur lång tid en person kan vara tillfälligt frånvarande och samtidigt klassificeras som registerbaserat sysselsatt.

I AKU delas sysselsatta upp efter anknytningsgraderna; anställda, företagare och medhjälpande hushållsmedlemmar. Medhjälpande hushållsmedlemmar kommer inte gå att klassificera via administrativa registeruppgifter och kommer därmed inte att ingå i en registerbaserad sysselsättningsdefinition. I följande avsnitt beskrivs några av de beslutsregler som behöver upprättas för att definiera anställda respektive företagare och därmed ta fram registerbaserat sysselsatta på månad. Dessa beslutsregler kallas med ett samlingsnamn för indikation på sysselsättning.¹⁸

Anställda

För att ta fram en definition för att klassificera anställda personer via registerdata på månad behöver i praktiken en rad detaljbeslut fattas. Nedan beskrivs tre huvudfrågor som har identifierats inom ramen för denna delutredning mer ingående. Dessa är:

- Vilken/a uppgift/er om ersättning i AGI bör användas?
- Vilken beloppsgräns ska användas för vald/a uppgift/er?
- Hur ska tillfälligt frånvarande anställda identifieras?

¹⁸ Med indikation på sysselsättning avses uppgift om AGI, företagande alternativt tillfälligt frånvaro som kan kopplas till AGI (och därmed anställning).

Uppgift om ersättning

Den första huvudfrågan som påverkar definitionen av registerbaserat anställda rör vilka uppgifter om ersättning som ska antas avse arbete. I AGI redovisas följande tre uppgifter avseende ersättning¹⁹;

- *Kontant ersättning som är underlag för arbetsgivaravgifter och särskild löneskatt på förvärvsinkomst*²⁰
- *Kontant ersättning som är underlag för egenavgifter*
- *Kontant ersättning som inte är underlag för socialavgifter*

Den största delen sett till summan av ersättningarna utgörs av den första uppgiften. I RAMS 2019 ingår endast den uppgiften som underlag för att klassificera anställda. Orsaken till beslutet var att RAMS 2019 skulle efterlikna tidigare definition av förvärvsarbetande som byggde på den årliga kontrolluppgiften om kontant bruttolön. Vid framtagandet av BAS behövs vidare utredning av de olika alternativen i samråd med användare av statistiken.

Beloppsgräns

Den andra huvudfrågan för att bestämma definitionen av registerbaserat anställda är vilket belopp för den, eller de, uppgift(er) som ses som indikation på sysselsättning som ska anses motsvara en anställning.

I RAMS 2019 krävs en utbetalning av *Kontant ersättning som är underlag för arbetsgivaravgifter och särskild löneskatt* som överstiger 99 kronor i november månad för att klassificeras som anställd. Gränsen 99 kronor motiveras med att arbetsgivare inte är skyldiga att redovisa ersättning som understiger 100 kronor till en person under ett inkomstår.

En beloppsgräns ger en enkel och tydlig beskrivning av vad som krävs för att kategoriseras som anställd. Samtidigt kan det vara svårt att argumentera för ett visst belopp. Eftersom AGI är ett administrativt, snarare än statistiskt, material måste hänsyn också tas till administrativa regelverk för vad en arbetsgivare är skyldig att rapportera.

För att fatta beslut om lämpligt tillvägagångssätt i *Befolkningens arbetsmarknadsstatus* behövs vidare utredning av de olika alternativen i samråd med användare av statistiken.

Tillfälligt frånvarande

Den tredje huvudfrågan för definitionen av registerbaserat anställda är hur SCB ska urskilja personer som är tillfälligt frånvarande från sitt

¹⁹ För mer information om AGI, se bilaga 2.

²⁰ Detta motsvarar det som tidigare hette kontant bruttolön på kontrolluppgiften (ruta 011).

arbete, och som saknar indikation på sysselsättning under en månad, som anställda och därmed sysselsatta.

I RAMS 2019 hanteras detta genom att personer som får sjuk- eller föräldrapenning från Försäkringskassan under november månad följs bakåt i tiden under innevarande år. Om en utbetalning över 99 kronor för *Kontant ersättning som är underlag för arbetsgivaravgifter och särskild löneskatt* noteras under någon månad i anslutning till ersättningen från Försäkringskassan klassificeras individen som förvärvsarbetande.

Även vid redovisning på månad kan samma angreppssätt användas, men för att komma så nära ILO-definitionen som möjligt kan personer behöva följas olika långt tillbaka i tiden. Det finns även uppgifter om vilka individer som är berättigade till ersättning på SGI-nivå. Det är värt att utreda om dessa uppgifter kan användas i bestämningsmodellen för om en person förväntas ha ett arbete att gå tillbaka till efter perioden av sjukdom eller föräldraledighet eller inte.

Arbete utomlands

Personer som är folkbokförda i Sverige och som arbetar i ett annat land för arbetsgivare som inte är skyldiga att redovisa AGI ingår i dagsläget inte i den registerbaserade arbetsmarknadsstatistiken. Detta påverkar främst statistiken för de gränsregioner som finns mot Danmark och Norge där sysselsättningsgraden underskattas. För regioner med stor gränspendling kan analyser kring till exempel levnadsstandard och sysselsättning bli missvisande.

Det finns två möjliga alternativ att utreda för att urskilja personer som är folkbokförda i Sverige och som arbetar i annat nordiskt land som anställda. Dessa beskrivs nedan.

Datautbyte mellan nordiska skatteverk

Skatteverken i de nordiska länderna delger varandra information avseende personer som arbetar i landet men som inte är folkbokförda där. Svenska Skatteverket har därför numer information om personer som är folkbokförda i Sverige och som arbetar i Norge, Danmark, Finland eller Island på årsbasis. Dessa uppgifter levereras till SCB under oktober månad, året efter inkomståret. Materialet inkluderar *inkomst av tjänst* vilket gör att SCB skulle kunna klassificera individer som arbetar i dessa länder som anställda i arbetsmarknadsstatistiken.

Uppgifterna saknar dock information om bland annat näringsgren och sektor. För att SCB ska kunna få tillgång till *inkomst av tjänst* per månad, istället för endast år, krävs det att de nordiska skatteverken börjar delge denna information.

Datautbyte med andra statistikbyråer

Utöver den möjliga vägen att få datautbyte via de nordiska skatteverken är ett datautbyte med statistikbyråer också en teoretiskt sett möjlig väg.

Norge (SSB) och Danmark (DSt) har sedan tidigare eIndkomst respektive A-meldingen där arbetsgivare månatligen redovisar bland annat lön. Genom datautbyten mellan SCB och DSt/SSB kan vi inkludera förvärvsarbetande i en månadsstatistik med information om näringsgren, sektor och så vidare.

Ett månadsvist utbyte statistikmyndigheterna emellan skulle vara önskvärt men ses inte i dagsläget som realistiskt då det finns skillnader avseende kravet på ”originator control” mellan de nordiska ländernas lagstiftning. Det har tidigare fastställts att rättsliga förutsättningar saknas för ett utbyte av mikrodata mellan statistikbyråerna. En potentiell lösning skulle kunna vara att istället hänvisa till europeisk lagstiftning. Ett reguljärt utbyte av mikrodata baserad på europeisk lagstiftning förutsätter dock att de delade uppgifterna är användbara och konkret bidrar till att förbättra europeisk statistik. Tolkningen av regelverket är också att endast uppgifter som finns reglerade i någon EU-förordning kan utbytas.

Med den kunskap vi har i dagsläget rörande utbyte av mikrodata med de nordiska statistikbyråerna vet vi att ovan är problematiskt och att det är en lång väg kvar för att finna en eventuell lösning. Samtidigt är det värt att lyfta att det finns stora kvalitetsmässiga vinster att göra, framför allt för regionala användare av arbetsmarknadsstatistiken, om en lösning skulle kunna komma till stånd.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att den mest realistiska lösningen i dagsläget är att använda årsuppgifter från Skatteverket för att imputera uppgifter om gränspendlare och således urskilja anställda som saknar AGI i Sverige. Inkomsterna vi kommer att ha tillgång till kommer att avse uppgifter för inkomståret två år tidigare. Vi kommer även att sakna information om näringsgren, sektor och så vidare.

Företagare

Hur företagare ska definieras i BAS behöver utredas vidare. I dagsläget saknas en given källa motsvarande AGI för att månadsvis kunna identifiera företagare.

Ett alternativ som bör utredas är om det går att använda Skatteverkets preliminära skattekonton för att klassificera personer som bedriver aktiv näringsverksamhet. I annat fall är de årliga deklARATIONERNA ÖVER näringsverksamhet, som används inom RAMS, det alternativ som i dagsläget finns för att klassificera egenföretagare per månad.

Eftersom månadsvärden, åtminstone initialt, kommer att behöva imputeras från årsdata kommer uppgifter om företagare i BAS att ha lägre aktualitet än uppgifter om anställda. Detta gäller särskilt de första månaderna under varje år eftersom de definitiva deklARATIONERNA ÖVER näringsverksamhet tar tid att fastställa.

Ytterligare frågor

Utöver de centrala vägval som har beskrivits ovan för definitionerna av anställda respektive företagare finns det även ytterligare frågor som påverkar sysselsättningsdefinitionen. En huvudsaklig sådan beskrivs nedan.

Flera indikationer på sysselsättning

Ett problem uppstår då individer har flera indikationer på sysselsättning. Ett exempel är personer som innehar flera anställningar, alternativt kombinerar en eller flera anställningar med att vara företagare. Det är inte ett problem att klassificera dessa individer som sysselsatta, men för att kunna redovisa dem efter till exempel näringsgren behöver det utarbetas principer för hur huvudsyssla ska definieras.

Arbetslösa

I AKU definieras arbetslösa som:

- Personer som var utan arbete under referensveckan men som sökt arbete under de senaste fyra veckorna (referensveckan och tre veckor bakåt) och kunde arbeta referensveckan eller börja inom 14 dagar från referensveckans slut.
- Arbetslösa omfattar även personer som har fått ett arbete som börjar inom tre månader, förutsatt att de skulle ha kunnat arbeta referensveckan eller börja inom 14 dagar från referensveckans slut.

Nedan beskrivs ett tänkbart tillvägagångssätt för att definiera arbetslösa under en given månad i *Befolkningens arbetsmarknadsstatus*.

Om en person har en indikation på sysselsättning under en viss månad kommer denna aldrig att klassificeras som arbetslös. Därmed prioriteras alltid indikation på sysselsättning före indikation på arbetslöshet²¹.

Om en person saknar en indikation på sysselsättning under en viss månad men är inskriven arbetslös hos Arbetsförmedlingen²² klassificeras personen som arbetslös. Det senare gäller oavsett om personen därtill har fått ersättning från något annat som skulle kunna klassificera dem i en delgrupp utanför arbetskraften. Därmed prioriteras status arbetslös över samtliga andra kategorier utanför arbetskraften.

²¹ Med indikation på arbetslöshet avses att man tillhör en sökandekategori som klassificerades som inskriven arbetslös hos Arbetsförmedlingen vid den avsedda månaden.

²² Inskrivna arbetslösa är summan av öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd. För en lista över vilka sökandekategorier detta inkluderade år 2020, se bilaga 1.

Utanför arbetskraften

På en övergripande nivå kommer gruppen utanför arbetskraften att definieras som den del av befolkningen som inte är registerbaserat sysselsatta eller registerbaserat arbetslösa (med andra ord – de som inte ingår i den registerbaserade arbetskraften).

För att försöka återskapa variabeln huvudsaklig verksamhet inom gruppen ej i arbetskraften kommer ytterligare kategorier för arbetsmarknadsstatus att skapas. Dessa följer de fyra kategorier som återfinns i AKU; heltidsstudier, pensionärer, sjuka och övriga. Även prioriteringsordningen mellan dessa följer hierarkin i AKU. Detta innebär att indikation på studier är överordnad en indikation på pension, indikation på pension är överordnad indikation på sjukdom. Kvarstående personer som saknar alla nämnda indikationer klassificeras i kategorin övriga.

Studier

Nedan beskrivs ett tänkbart tillvägagångssätt för att definiera studier en given månad i *Befolkningens arbetsmarknadsstatus*.

Om en person som klassificerats som utanför arbetskraften (det vill säga saknar indikation på sysselsättning eller arbetslöshet) har en indikation på studier kommer denna att klassificeras som studier.

Med indikation på studier avses antingen uppgift om ersättning från CSN, alternativt att personen är inskriven vid någon utbildningsinstitution. Uppgifter från CSN är veckovisa medan inskrivna vid utbildningsinstitutioner är halvårsvisa eller årsvisa. Därmed kommer månadsvärden för individer med de senare uppgifterna att behöva imputeras för konsekutiva månader efter inskrivning, givet att personen inte får någon indikation på status sysselsatt eller arbetslös.

Pensionärer

Nedan beskrivs ett tänkbart tillvägagångssätt för att definiera pensionärer under en given månad i *Befolkningens arbetsmarknadsstatus*.

Om en person uppbär pension under en given månad och samtidigt saknar indikation på sysselsättning, arbetslöshet eller studier, kommer denna att klassificeras som pensionär.

Detta innebär till exempel att pensionärer som deltidsarbetar kommer att klassificeras som sysselsatta och att pensionärer som studerar kommer att klassificeras som studier.

Om en person saknar indikation på sysselsättning men har en indikation på pension kommer denna att klassificeras som pensionär. Med indikation på pension avses ålders- eller tjänstepension.

Sjuka

Sjuka utanför arbetskraften definieras genom att de inte ingår i någon av ovan beskrivna övriga grupper och har någon av följande ersättningar:

- Sjuk- och aktivitetsersättning
- Rehabiliteringspenning
- Arbetsskadesjukpenning
- Sjukpenning
- Graviditetsersättning (eventuellt)
- Smittbärrpenning (eventuellt)

För personer under 65 år som har en kombination av pension och sjukdomsrelaterade ersättning kommer det att behövas gränsdragningar. Detta innebär en hierarkisk avgränsning som behöver utredas ytterligare. En tänkbar lösning är att man ser till ersättningarnas storlek i de fallen.

Övriga

De personer som helt saknar någon typ av indikation (på sysselsättning, arbetslöshet, studier, pension eller sjukdom) definieras som ingående i status övriga. I praktiken kommer denna kategori att utgöras av personer som till exempel arbetar utomlands (då uppgift om detta saknas), är medhjälpande hushållsmedlemmar, ägnar sig åt hemarbete eller lever på kapitalinkomster. Även gruppen UVAS kommer att ingå i denna status.

Dessa individer kan få någon typ av inkomster från samhället, men inte sådana som knyts till någon arbetsmarknadsstatus enligt klassificeringarna ovan. Eftersom det kommer att vara möjligt att beskriva inkomster för hela befolkningen så går det att urskilja den grupp som helt saknar inkomster. Dessa kommer att utgöra en delmängd av gruppen övriga.

Redovisning

Periodicitet

I ett första skede är ambitionen från SCB:s sida att ta fram *Befolkningens arbetsmarknadsstatus* på kvartalsbasis. Detta trots att statistiken i huvudsak kommer att baseras på månadsdata. Anledningen till detta är att en månadsvis redovisning av *Befolkningens arbetsmarknadsstatus* i termer av officiell statistik inom ämnesområdet Arbetsmarknad kräver mer personella resurser än en kvartalsvis redovisning.

Framställningstid

SCB bedömer att data som behövs för BAS kommer att finnas tillgänglig inom en månad efter referensperiodens slut. Aktualiteten påverkas dock även av framställningstiden för att producera statistiken samt av den kvalitet på data som den avsedda användningen implicerar. I dagsläget är det inte möjligt att uppskatta produktionstid för BAS.

Preliminär och slutlig statistik

För vissa av uppgifterna kan en förbättrad kvalitet erhållas vid en förlängd framställningstid på grund av eftersläpning och korrigeringsuppgifter, till exempel föräldrapenning. Dessutom finns inte alla administrativa uppgifter på månadsbasis. Vissa finns endast på år. I några fall kommer det därför finnas behov av att imputera månadsuppgifter med årsuppgifter, till exempel genom att använda uppgifter från tidigare år än det aktuella referensåret.

Sammantaget innebär detta att SCB behöver utreda behovet av preliminär och slutlig statistik, samt fastställa hur redovisningarna ska förhålla sig till varandra.

Kompletterande mått för sysselsatta

För närvarande pågår det en parallell delutredning som utreder om sysselsättningsbegreppet bör kompletteras med en eller flera definitioner, samt vilka dessa i så fall borde vara. I denna rapport nöjer vi oss med att konstatera att sådana kompletterande sysselsättningsdefinitioner bör ingå i redovisningen av *Befolkningens arbetsmarknadsstatus* när de väl har tagits fram och beslutats, eftersom det finns en efterfrågan på sådana bland användare av arbetsmarknadsstatistiken.

Åldersindelning

BAS kommer att tas fram för hela den folkbokförda befolkningen. När det gäller redovisning i den officiella statistiken föreslås dock huvudsakliga redovisningsgrupper för åldersklasser bli:

- 15-74 år
- 16-64 år
- 20-64 år

Den första indelningen motsvarar nuvarande åldersindelning i AKU. Den andra motsvarar Arbetsförmedlingens åldersavgränsning för inskrivna arbetslösa. Den tredje är en indelning som är efterfrågad av användare av arbetsmarknadsstatistik generellt.

Övriga indelningar

I övrigt föreslås statistiken i BAS kunna brytas på åtminstone samma indelningar som RAMS 2019.

Regional redovisning

En av de stora fördelarna med dagens registerbaserade arbetsmarknadsstatistik är att statistiken redovisas nedbruten på låg regional nivå. Detta möjliggörs tack vare att arbetsgivare med minst två arbetsställen²³ ska lämna uppgift om arbetsställesnummer i AGI, det vill säga uppgift om vilket arbetsställe som respektive individ är knuten till. Detta leder även till en förbättrad redovisning med avseende på näringsgren.

I syfte att förbättra kvaliteten i uppgiften om arbetsställe genomförs årligen undersökningen Arbetsställesnummer i arbetsgivardeklaration på individnivå²⁴. Denna omfattar de företag som har lämnat ofullständig uppgift om arbetsställesnummer i AGI. Dessutom genomförs ett granskningsarbete av den slutliga statistiken med avseende på den regionala redovisningen i syfte att förbättra kvaliteten ytterligare.

För närvarande pågår det en annan utredning med nära anknytning till föreliggande arbete i syfte att fastställa hur den slutliga statistiken påverkas av dessa moment. Ett nästa steg är att utreda på vilket sätt som en motsvarande hantering bör genomföras vid redovisning på månad eller kvartal för att redovisning efter kommun ska vara kvalitetssäkrad.

²³ Ett arbetsställe är en adress, fastighet eller grupp av närliggande fastigheter där företaget bedriver stadigvarande verksamhet och har anställd personal.

²⁴ [Arbetsställesnummer i arbetsgivardeklaration på individnivå](#), hämtad 2020-11-30.

Behov av samordning med andra myndigheter

SCB ser ett stort behov av att samordna framtagandet av *Befolkningens arbetsmarknadsstatus* med andra myndigheter.

Utöver den omfattande samordning som kommer att behöva ske kring de dataleveranser som behövs för att ta fram BAS finns det även andra frågor där samordning krävs. Till exempel gäller detta publiceringar av statistik över registerbaserad arbetslöshet. För närvarande publicerar Arbetsförmedlingen löpande verksamhetsstatistik där de även presenterar relativa arbetslöshetstal baserad på sin variant av registerbaserad arbetskraft.²⁵ När BAS finns på plats kommer det att finnas en ny officiell definition av registerbaserad arbetskraft. Även registerbaserad arbetslöshet kommer att redovisas i BAS.

Status efter inkomst

Befolkningens arbetsmarknadsstatus kommer att skapa möjligheter att följa registerbaserad arbetsmarknadsstatus på arbetsmarknaden för hela den folkbokförda befolkningen i Sverige. Det kommer också att gå att beskriva befolkningen utifrån olika inkomstkällor.

Detta innebär till exempel att det kommer att framgå om individer som definieras som registerbaserat sysselsatta samtidigt får andra ersättningar, till exempel föräldrapenning. Ett annat exempel är att det blir möjligt att redovisa statistik för en undergrupp inom gruppen övriga som helt saknar inkomster.

²⁵ Se till exempel: <https://arbetsformedlingen.se/om-oss/press/pressmeddelanden?id=21D8B1F326BAF120&pageIndex=1&year=2020&uniqueIdentifier=Riket>, hämtad 2020-11-10

Avslutning

I den här rapporten har vi skissat på en möjlig utformning av en ny statistikprodukt som beskriver befolkningens arbetsmarknadsstatus. Statistiken skulle uteslutande vara baserad på administrativa uppgifter. Syftet med BAS är att ta tillvara på de möjligheter som de nya AGI-uppgifterna ger upphov till vad gäller framtagandet av arbetsmarknadsstatistik. Ambitionen är att göra detta på ett sätt som siktar bortom dagens befintliga produktstruktur inom ämnesområdet Arbetsmarknad. BAS kommer därför att innehålla registerbaserade varianter av målstorheter som i nuläget återfinns i AKU, men bara delvis i dagens registerbaserade statistik på området.

Styrkorna med BAS är flera. Även om definitionerna inte är identiska med de i AKU, kommer BAS-statistiken att kunna användas som en benchmark för AKU-användare när de följer utvecklingen för några av målstorheterna på arbetsmarknaden. Vidare, eftersom BAS utgår från den totala folkbokförda befolkningen kommer statistiken gå att bryta ner på mindre redovisningsgrupper än vad AKU tillåter. Detta kommer särskilt att ha betydelse för regional och lokal analys av arbetsmarknaden. Därtill kommer BAS på sikt att innebära avsevärt bättre möjligheter att följa individens flöden mellan olika arbetsmarknadsstatus än vad AKU ger.

Rapporten ger inte en fullständig beskrivning av hur BAS skulle kunna utformas. Istället är syftet att den ska utgöra ett underlag för diskussion mellan användare av arbetsmarknadsstatistiken och SCB. Detta är en del av den iterativa process som Ämnesdesign Arbetsmarknad har valt att arbeta utifrån när framtidens arbetsmarknadsstatistik ska utformas.

I den fortsatta processen kommer SCB att behöva rikta resurser mot att fortsatt utreda nedanstående huvudpunkter. Underpunkterna speglar några av de frågeställningar som kan ingå.

- **Vilken relation ska gälla mellan månad, kvartal och år i BAS?**
 - Vad är implikationerna för respektive val?
 - Vilken relation önskar användarna?
- **Vilka beslutsregler för definitioner av arbetsmarknadsstatus ska gälla i BAS?**
 - Hur påverkas statistiken vid olika definitioner? Bearbetning av data för olika definitioner och prioriterade ordningar behöver genomföras.
 - Vilka beslutsregler bör användas för definitionerna i ett första skede av BAS?

- > Går det att använda mindre deterministiska beslutregler? Kan man använda mer komplexa beslutsregler, exempelvis baserade på modellskattningar som utgår från att urvalsinformation relateras till registerinformation?
- **Hur säkrar vi dataleveranser för BAS på kort och lång sikt?**
 - Beställa och sammanställa testdata för BAS
 - Produktionsdata för BAS
 - > När kan data levereras?
 - > Vilken kvalitet har data?
 - Exempelvis; Hur kan vi säkerställa kvaliteten i uppgifter om arbetsställe för att möjliggöra regional redovisning på månad och kvartal?
 - På längre sikt – kan SCB få tillgång till ny registerbaserad data som kan utveckla BAS?
 - > Uppgifter om tidsperiod för ersättningarna i AGI?
 - > Uppgifter om arbetad tid?
 - Går ovan att erhålla via utökade uppgifter från AGI eller via att mer uppgifter hämtas in från arbetsgivare i direkt anslutning till insamling av uppgifter till statistik?
- **Preliminär och slutlig statistik**
 - Utred behovet av preliminär och slutlig redovisning, samt fastställa hur redovisningarna ska förhålla sig till varandra.

Sammanfattningsvis är det SCB:s ambition att ta kliv framåt för flera av ovan punkter under verksamhetsåret 2021. I maj 2021 kommer SCB att slutrapportera det arbete som genomförts inom ramen för Ämnesdesign Arbetsmarknad. I samband med detta kommer SCB att redogöra för dels vad av ovanstående som är genomfört, dels vad vi fortsatt planerar att göra inom ramen för BAS.

Bilaga 1: Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen

Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen definieras som summan av antalet öppet arbetslösa och antalet deltagare i program med aktivitetsstöd.

Nedanstående tabell visar de sökandekategorier som ingår i definitionen av inskrivna arbetslösa år 2020. Ingående sökandekategorier kan variera beroende på tidsperiod.

Tabell 1. Sökandekategorier som ingår i Af:s definition av inskrivna arbetslösa år 2020

Sökandekategori		Startår	Ingår i AKU:s skattningsförfarande som hjälpinformation fr.o.m. 2021.
11	Öppet arbetslös	1992-	X
95	Öppet arbetslös, upphävande av beslut	2015-	X
96	Öppet arbetslös, felregistrering av beslut	2001-	X
97	Öppet arbetslös, avbrott/återkallande av beslut	2001-	X
98	Öppet arbetslös, slutförd beslutsperiod	2001-	X
28	Etableringsprogrammet, kartläggning	2018-	X
46	Start av näringsverksamhet	1995-	
54	Arbetspraktik	1999-	
68	Etableringsprogrammet	2018-	X
69	Jobbgaranti för ungdomar	2007-	X
70	Jobb- o utvecklingsgarantin	2007-	X
75	Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	2000-	
80	Förberedande insatser	2016-	X
81	Arbetsmarknadsutbildning	1992-	X
83	Förberedande utbildning	2001-	X
86	Validering	2017-	X

Bilaga 2:

Arbetsgivardeklarationer på individnivå (AGI)

AGI innehåller bland annat uppgifter som ersättningar, skatter och förmåner som utbetalats av arbetsgivare. Information om när arbetet har utförts saknas. Därtill saknas uppgifter om arbetad tid som individen får ersättningen för. Nedan specificeras de fält på AGI-uppgiften där uppgift om ersättning för arbete förekommer.

011 Kontant bruttolön .m.m. – Ersättning som är underlag för arbetsgivaravgifter och Särskild löneskatt på förvärvsinkomst (SLF)

Här fyller du i ersättningar som är underlag för arbetsgivaravgifter eller särskild löneskatt på förvärvsinkomster. Som kontant ersättning för arbete, exempelvis bruttolön, som är underlag för arbetsgivaravgifter.

131 Kontant ersättning – Ersättning som inte är underlag för socialavgifter

Här fyller du i ersättning som inte är underlag för socialavgifter. Det kan till exempel handla om lön till anställd som tillhör ett annat lands socialförsäkring, ersättning till en juridisk person som har A-skatt, vissa ersättningar till idrottsutövare, samt ersättning under 1 000 kronor.

125 Kontant ersättning – Ersättning som är underlag för egenavgifter

Ersättningar som är underlag för egenavgifter är till exempel inkomst av tjänst för mottagare med F-skatt och ersättning under 10 000 kronor från privatperson.